

16.369

886-i

△ СРПИАДИ СВОЈ И СВУДА △

=== ПЕСМЕ ===

ЧИКА-ЈОВЕ ЗМАЈА

=== ЗА ШТАМПУ ПРИРЕДИО ===

ПРОФЕСОР ДР. МИЛАН ШЕЗИЋ

Издање — „ЗМАЈА“ друштва
српских књижевника, новинара и
△ уметника у Ср. Карловцима △

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА

△△ У СР. КАРЛОВЦИМА. 1908./49. △△

Презиме и име писца:

16 369

Tabanobut

Toban zmag

НАСЛОВ ДЕЛА:

886-1

Тесне

Место и година издања:
Срем. Карловци 1908

апрелдак 30-10

СРПЧАДИ СВОЈ И СВУДА

===== ПЕСМЕ =====

ЧИКА-ЈОВЕ ЗМАЈА

===== ЗА ШТАМПУ ПРИРЕДИО =====

ПРОФЕСОР ДР. МИЛАН ШЕВИЋ

ИЗДАЊЕ — „ЗМАЈА“

ДРУШТВА СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА,

НОВИНАРА И УМЕТНИКА □□□□

У СР. КАРЛОВЦИМА. □□□□□□

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ЛЕСКОВЦА

Бр. 16 369

886-1
Струка

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПARIЈА
У СР. КАРЛОВЦИМА. — 1908. ♥♥♥♥

У овој збирци чика-Јовиних песама стварни оквир за поједине групе није прекидан хронологијским редом, но је одржан до краја и узете у њ и песме, што су угледале света и после 1899. године. Тиме се ова збирка разликује од збирака Змајевих, што их је издала Српска Књижевна Задруга за српску децу и за српску омладину.* Осим тога ова је збирка, према захтеву издавача, друштва српских књижевника, уметника и новинара, „Змаја“ у Срем. Карловцима, много мања и без слика.

Пошто је велика већина дечјих песама Змајевих испевана уза слике, то је приређивачев рад оним захтевом доста ограничен,

Чика Јова српској деци, дечје песме Јована Јовановића Змаја. Издава Српска Књижевна Задруга. Са 112 слика. Београд. Штампарија краљевине Србије 1899. — Чика Јова српској омладини. Песме Јована Јовановића Змаја. Издава Српска Књижевна Задруга. Са 26 слика и 1 музицијом. Београд, Државна штампарија краљевине Србије 1901.

и тим и састављање ове збирке отежано. Али се опет нашла олакшица у томе, што су многе песме Змајеве и без слика тако пластичне, да ће их жива фантазија дечја моћи врло лако и без слика схватити и уживети се у приказану ситуацију.

Иако је веома тешко на овом пољу одвојити оригиналне песме Змајеве од преведених, то је ипак састављач покушао, да чика Јову у овој збирци прикаже са што више оригиналних песама. те стога није уносио у њу оне песме. које је сам песник означио као преведене, или којима је приређивач касније сам извор нашао. У чему је пак тешкоћа одвајању једних од других, објашњено је у предговору уз књигу *Чика Јова српској деци*.

За ову је збирку састављач такође свакој песми ишао на извор и није се ослонио на своја властита ранија издања. Поређењем се показало, да је то заиста и потребно било, и у овој су збирци исправљене преписивачке и штампарске погрешке из ранијих књига. Према томе је текст автентичан, иако није у свему критичан: граматичке су погрешке исправљене, где се то могло учинити, где тим не би био поремећен стих или слика), недоследности су Змајева писања уклоњене (Змај н. пр. неко време није писао *x*) и још су неколике незнатне измене извршене.

Како су у овој збирци јаче истакнути и изречно обележени оквири за поједине

групе, и како је и разредба песама у тим оквирима доследније и строже изведена — а што је омогућено већ и тиме, што овде нема техничких тешкоћа због слика, то ће ова књига моћи послужити у многим чему и за објашњење приређивачевих намера и у оним ранијим књигама. Све се да богме у једној пропратници не може исказати, али знаоци ових ствари, као и сви они, који се буду у рад удубили, лако ће. Надам се, изнаћи начина, по којима су ове збирке састављене. Једно пак од тих приређивач сматра за своју дужност, да нарочито истакне.

У предговору уз прву књигу изнесено је становиште неких сувремених педагога, да је циљ дечје лектире само тај, да децу васпитава за стичко уживање, т. ј. да их оспособи, да уживају читајући песничка дела, никако пак да послужи као помоћне средство за постизавање каквих позитивних знања или начела, било моралних, било других којих. Данас се већ осећа реакција и на тај покрет, који је изазват неуметничком књижевношћу за децу, те и ако се још непрестано једнодушно осуђује раније пуко моралисање, то се ипак тражи, да се и моралне истине истакну, где се јављају као природна последица кога приказаног догађаја, и где би, ради некога искључивог естетичизма, управо неприродно било навлаш их обилазити, па и да се и оне саме прикажу у лепом облику, како би деци што приступач-

није биле. Са овим се становиштем дечје песме Змајеве потпуно слажу: у њих се морал не јавља на штету естетике и није силом накаламљен и наметан. А како је опет Змајев рад на овом пољу толико обилан и опсежан, то је морао обухватити и све дужности и врлине, те се и њихов систем може лако из њега извести. Стога је и приређивач, опазивши то, и покушао, да моралне истине из чика-Јовиних песама среди тако, да њима буде у малом приказана и читава наука о дужностима и о врлинама. У последњем одељку ове збирке изнесене су из дечјих песама Змајевих оне моралне истине, које прикупљају у апстрактном или у више апстрактном облику људске дужности и врлине. Оне су састављене тако, да се из њих може прегледати читав систем дужности и врлина, како се ове јављају у својим основним облицима. Пошто ће се све појединости у овом одељку можебити теже запазити, а и да би приређивач бар о једном делу свога труда дао потоњег рачуна, то ће се овде та разредба у вези са начелима опширније приказати.

Дужности су са моралним законом сасгласни задаци, што их ми сами себи постављамо или нам их други постављају; ми те задатке признајемо и чувствујемо њихову обавезност; врлине су пак снаге наше воље, којима постајемо подобни, да оним задацима одговоримо. Пошто се врлине одређују према дужностима, то деоба и дужности и вр-

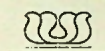
лина може бити једна и иста: и једне и друге су индивидуалне и социјалне. Индивидуалне су дужности (или врлине) оне, што их имамо према себи, социјалне, што их имамо према другима. Основне су индивидуалне дужности *савлађивање самога себе* са своја два главна облика *умереношћу* (то је супроћење задовољству) и *храброшћу* (то је несупроћење незадовољству). Те су дужности приказане у песмама: *Преко мерност*, *Умереност и чистоћа*, *Страшљивац*, *Из књиге живота* и *Прави јунак*. Основне су социјалне дужности *благовољење* са своја два главна облика, *истинитошћу* с *правичношћу* (то значи бити истинит и не чинити неправду, нити допуштати, да се чини) и *љубављу према ближњем* (то значи одржавати и узвишавати и туђ живот), које су приказане у песмама: *Истина*, *Лаж*, *Лакопислено обећање*, *Овако је најправичје*, *Клетва*, *Благословене столице*, *У спомену* и *Срећа*. Претходне песме говоре о раду, као о првој обавези свакога човека, који треба да се радом за рад васпитава, о чувању здравља, што такође потпада под индивидуалне дужности, и о разлици између свеснога и несвеснога бића (*Чигра и деца*); ова је разлика у томе, што несвесно биће ради оно, што *мора* и у својим се поступцима не одређује, као свесно биће, оним, што *треба* да чини. — Конкретне примере за ове дужности наћи ће читалац у ранијим одељцима, и старији читаоци, и на дому и у школи, нека не пожале труда и нека упуте

децу, да изналазе те примере и ухвате везу између апстрактне истине и конкретна случаја. Али се с оваким поукама не сме претеривати, и ако игде, то овде вреди она опомена : *Ne quid nimis!*

Змајева лирика, као дело правога песника, даће нашој деци и хране мисаоном животу и обогатиће њихов чувствени живот, — а ко нам то може да да и учини, тај нам је највећи пријатељ, и српска деца треба да и из ове збирке упознаду у чика-Јови Змају једнога од највећих пријатеља својих, који их дочекује, кад узму прву књигу у руку, и који ће их пратити читавога века, као што је и нас дочекао и пратио, и као што ће дочекивати и пратити још дуго и дуго и касније нараштаје.

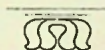
Београд, фебруара 1908.

Милан Шевић

I.

БОГ, РОД И ДОМ.

МОЛИТВЕ НАШЕ МАЛЕ ДАНИЦЕ.

I.

Добро јутро, добри Бого!
Ја сам мала,
Ја ти не знам ништа рећи,
Само: Хвала!

Хвала, што је зора тако
Лепа, мила!
Хвала, што ме мајка моја
Пољубила!

Хвала, што нам отац добар
За нас ради!
Хвала, што нам кора хлеба
Тако слади!

Хвала, што се играт' могу
С братом малим!
Хвала, што ти могу на свем
Да захвалим!

II.

Кад ја спавам, око мене
Анђелчићи мали лете,
Ој анђели, браћо моја,
Зар ме дању не волете?

Ој анђели златокрили,
Које сневам сваке ноћи,
Научите мене малу,
Којим путем ваља поћи.

Којом стазом ваља ићи,
Кад изиђем из кућера,
Да ми нога не поклизне,
Да не сретнем каква звера,

Де не згазим ситна мраву,
Да не паднем у проломе,
Да Српкиња будем права,
Да не грешим Богу своме,

Да се тице опет врате,
Да процвега опет цвеће,
Да изучим књигу малу,
Да дорастем и до веће,

Да из ока моје мајке,
Никад сузе не полете,
Да јој увек чујем речи:
„Мило моје, *добро* дете!“

III.

Мили Бого, идем спати!
Па ако сам добра била,

Дај ми опет лепа санка,
Кô што сам га ноћас снџла.

Поведи ме оној башти,
Пошљи оне исте тице,
Исту децу златокрилу,
Да ми буду другарице;

Да беремо исто цвеће,
Што смо ноћас у сну брале;
Да певамо исте песме,
Што смо ноћас певат' знале. —

Ал' ако сам пигогод крива,
Нек од мене тице беже,
Сваки цветак нек ме боцне,
Сваки листак нек ожеже,

Нека на ме и не гледе,
Она деца с крили вити;
— Тад ђу знати, да сам грешна,
Па ђу сутра боља бити.

IV.

Ти не волиш много речи,
Мили Боже;
Теби с' само добрим дел'ма
Годит' може!

Тако вели моја мајка,
А и баба;
Ал' за дела ја сам јоште
Мала, слаба.

Па зато ми не дај, Боже,
Сада мрети,
Док још не знам делима ти
Уговети.

Јер кад би ме ти дозвоао
Сад преда-се,
Ја бих тамо — чини ми се —
Стидела се.

V.

Болесна је моја сеша,
Све је боли;
Не зна за се, не мож' да се
Богу моли.

Ох, хвала ти, Боже, на твој
Смиловању,
Што се могу ја, малена,
Молит' за њу!

Јер за кога молитвица
К небу кличе,

Оздравиће, оздравиће,
Оздравиће!

VI.

Српско си ми име дао,
Српске речи прво зачу,
Српског оца, српску мајку,
Па и сеје, па и браћу.

Дао си ми српске груди;
У венац ме српски спleo, —
Ја разумем, Боже драги,
Ја разумем, шта си хтео!

Па зато те Дана моли,
Да ојачаш душу њену,
Да корисна може бити
Српском роду и племену.

VII.

Набрала сам киту цвећа,
Руже, љиља, каравиља!
Усред среде уздигла сам
Зелен стручак од босиља.

Док сам цвеће ово брала,
Кô у цркви да сам била;

На Бога сам помишљала,
Богу сам се помолила:}

Да ми анђо један дође,
Кад довече легнем спати,
Да га питам, би' ли смела
Ово цвеће Боги дати.

АНЂЕО.

Над нама лебди анђо,
Грешне нам мисли гони.
Кад греси отму маха,
Анђео сузе рони.

Нек сваки од нас и сам
Греховне мисли гони,
Грехота је, да анђо
Нас ради сузе рони.

АНЂЕО БРАНИТЕЉ.

И ако млађан јоште
Дочекаш горак дан,

Изгубиш оца, мајку, —
Не мисли, да си сам.

Јер има, ко се брине
О сузи бола твог,
Сети се, ћери, сине,
Да живи јоште Бог.

Он ти је отац, мати,
Љубављу, бригом свом
Божји те анђо прати
На сваком кроку твојом.

Крепи се вишом силом,
Ту ти је анђо спас,
Под његовим си крилом,
Догод му слушаш глас.

Он држи руку твоју,
А све ти мисли зна;
И он ти шапће, да се
Клониш од свега зла.

И тебе неће никад
Оставит' анђо спас,
Догод му примаш речи,
Догод му слушаш глас.

ЗВЕЗДА ЈАТО.

Куд гледаш, чедо,
Куд гледаш, злато?
У ведро небо,
У звезда јато.

Знај, да је небо,
— То плаво море —
Знај, да су звезде,
И онда горе.

Очице дижеш
У плаво море,
Ручице шириш
Онамо горе.

Знај, да је облак
Рока краткога,
А више звезда
Да има Бога.

Над тобом стоје
Висине свете, —
Жељице твоје
Онамо лете.

Управљај очи
Ка оној стази,
Јер по тој стази,
Утеха слази!

Ох, тако, тако
Учи се само
У свако доба
Гледати тамо!

Ох, тако, тако
Учи се само
Оком и душом
Гледати тамо!

И кад се олуј
Завитла љути,
И кад ти облак,
Небо замути,

Јер мајке нећеш
Имат' довека,
А небо увек
Даће ти лека!

ЦВЕЋЕ.

Погледај само цвеће,
Кад мило сунце сија,
Како листанца шири,
Како му сунце прија.

Пред Богом своју душу
Отварај и ти тако.
То ће ти пријат' дивно,
То ће те кренут' јако!

ТО ЈЕ БОЖЈА ВОЉА.

Француско ће дете
Бити Француз прави;
То је божја воља,
То је по нарави.

Малено Енглешче
У радости плива,
Што ће Енглеz бити,
У томе ужива.

Питај мало Немче,
Шта ће бити. — Чуј га:

„Немац бићу, Немац!“
И зато поштуј га.

Малено Маџарче
Зарана се труди,
Да свом роду служи,
То поштују људи.

Талијанче мало
Талијанству хити.
Та зар би и могло
Друго штогод бити!

Ја сам Српче мало;
Мене Српство чека.
Србоваћу, Боже,
Свога целог века.

Дедови су моји
Крв за Српство лили, —
Та је иста крвца
И у мојој жили.

Српски ћу да живим,
Српски да се владам,
И готов сам увек
Зато и да страдам.

То ме учи отац,
То ме учи мати,
То су моји путе
Од Бога ми дати.

ЛАБУД И ЛАБУДИЊИ.

Лабудињи, када се излегу,
Баш ни налик нису на лабуда.
Ал' ни један рђа с' не отпади,
Лабуд буде свакада и свуда.

То је закон природе и Бога,
Да се свако држи роџа свога.
Тако и ви, српски синци мили,
Буд'те Срби, ма где, ма с' ким били.

КУЋИЦА — СЛОБОДИЦА.

Кућице моја, слободице моја!
Тако веле људи.
Кућице моја, слободице моја!
Тако с' вели свугди.

У њој се брига са душе нам скида,
Страх у одмор баци;
Бранећи кућу живот радо дају
И сами дивљаци.

Тичица гњездо и од јачег брани,
Кућу свога кроја,
Пчелици свакој кошница је света,
— Слободница своја.

У своме нас куту чека радост тиха,
Сваки дан све већа,
Ван дома ј' борба, на дому је мелем,
Породична срећа.

Па кâ што свако кућу своју брани,
Где најдраже има,
Сви морамо тако отаџбину бранит',
Кућу општу свима.

ИМАМ...

Имам оца, имам мајку,
Имам брата, имам сеју,
Они мени живот сладе,
Они моје срце греју.

А срце ми загрејано
За њих бије силно, верно, —
И за Српство. које они
Љубе тако неизмерно.

ЛЕПА ИМЕНА.

Лепо је име Драга,
Лепо је име Нера,
Лепо је име Нада,
Лепо је име Вера.

Лепо је име Белка,
Радмила, Ружа, Борка,
Десанка, Госнава, Славна,
Милица, Даница, Зорка.

Велика, Добрија, Цвета,
Звездана, Загорка, Јасна,
Богдана, Анђелка, Рајна, —
Све су имена красна.

Ал' мени је најмилије
Женско име: Стајка,
Јер тако се зове
Слатка моја мајка

ОДГОВОР МОЈОЈ СЕСТРИ ВИДОСАВИ.

Лепо је име Душан,
Лепо је име Станко,
Лепо је име Вељко,
Лепо је име Данко.

Драгоје, Станоје, Божа,
Предраг, Стаменко, Младе,
Бороје, Цветко, Виде,
Негослав, Жарко, Раде.

Драгутин, Озрен, Белош,
Милош (Миле му с' тена),
Светозар, Здравко, Голуб, —
Све су имена лепа.

А је л' да је најлепше
Мушко име Влајко.
Јер се тако зове
Слатки наш бабајко.

ДЕД И УНУК.

Узô деда свог унука,
Метô га на крило,

Па уз гусле певао му,
Што је негда било.

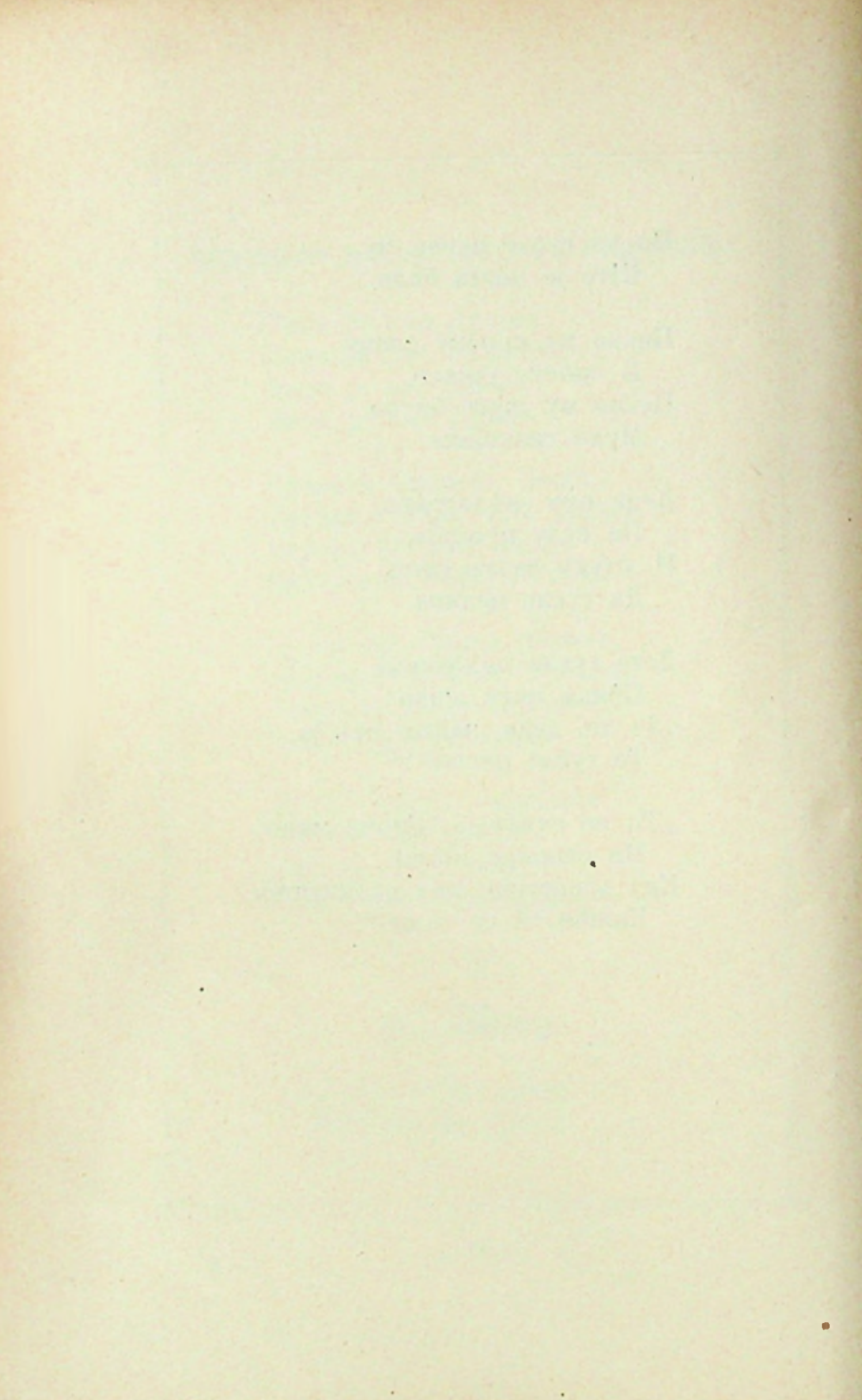
Певао му српску славу
И српске јунаке,
Певао му љуте битке,
Муке свакојаке.

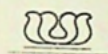
Деди око заблистало,
Па сузу пролива,
И унуку своме рече,
Да гусле целива.

Дете гусле пољубило,
Понда пита живо :
„Је ли, деда, зашто сам ја
Те гусле целивѡ?“

„Ти не схваташ, Српче мало,
Ми старији знамо,
Кад дорастеш, кад размислиш,
Кашће ти се само!“

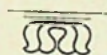

II.

ПРИРОДА.

СВЕТ.

Ала је леп
Овај свет; —
Онде поток,
Овде цвет;
Тамо њива,
Овде сад;
Ено сунце,
Ево хлад!
Тамо Дунав,
Злата пун,
Онце трава,
Овде жбун.
Славуј песмом
Љуља луг,
Ја га слушам
И мој друг.

ЗИМА БЕЖИ.

Зима бежи од пролећа
И од тица и од цвећа;
Топли ветар њој не прија, —
А тај ветар још је вија.

Зима бежи од пролећа
И од тица и од цвећа.
Бежи, зимо, бежи само,
Ми те више не требамо!

Зима бежи од пролећа
И од тица и од цвећа.
А куда ће? — Шта нам стало,
— Нас је сунце огрејало.

Зима бежи од пролећа
И од тица и од цвећа.
Гдеко јој се још и руга:
Ух, ала си била дуга!

Зима бежи. — а бежећи
Шапуће нам збиљске речи:
„То ће ваше лето проћи,
А ја ћу вам опет доћи!“

ПРВИ ДАНИ ПРОЛЕЋА.

Зима клецну, зима паде,
И већ не диже се;
Не подноси сунце благо
И растојиће се.

Спало пње, бѣли спомен,
Оних тмурих дана,
Једно дете, зоролико,
Стресло га са грана.

Беже вране и гаврани
Са гракњавом љутом;
Друге тице долазе нам
С веселим цвркутом.

А ко ствара така чуда?
Оно мило дете,
Што га, браћо раздрагана,
Пролећем зовете.

Ох, пролеће никог с даром
Заборавит' неће, —
Та просуће и мртвима
На гробове цвеће.

ПРОЛЕЋЕ.

Ево нам рода долеће,
Носи нам славно пролеће;
Пролеће, дете малено,
Дели нам цвеће шарено.

Веселе тице благују,
Сви се на свету радују,
Благујте, тице, благујте!
Радујте с', децо, радујте!

ПРОЛЕТЊА ПЕСМА.

Пролеће је, пролеће је,
Радује се цео свет.
Куд погледим сунце сјаје,
А под росом блиста цвет.

Наше груди, наше душе,
Заталасо овај сјај.
Славуј мали Бога хвали,
Што је земља прави рај.

ВИСИБАБА.

Шта то вири испод снега
Деци на сусрет?
То је бела висибába,
Први позимцвет.

Кô да пита: „Смем ли, смем ли
Подигнути врат?
Је л' већ доба за цветање,
Је л' већ куцнô сât?“

Реците му: „Јесте, јесте,
Већ се дѹжи дан,
Добро дошô, први госте,
Једва дочекан!“

Набери га у китицу;
Свилом обави;
Задени га за груд, селе,
Да се открави.

Он ће тебе веселити,
Док не духне југ,
Док не приспе љубичица,
Мирисав му друг.

У ВРТ!

Чујте, децо, врт вас зове;
Како зове, — чисто молн:
„Ходи, брацо, окопај ме!
Ти ме, сешо, плевн, поли!“

На врт треба да вас сећа
Сваки данак од пролећа,
А врт ће вам дати зеља,
Дати воћа, дати цвећа.

А тај род ће да освежи
Вашу душу, ваше тело,
И биће вам ведро чело,
Срце здраво и весело.

Хајте, децо, у врт мили!
Ев' и ја вас песмом зовем.
Не бојте се труда, зноја,
Рад је овај благословен.

ХАЈД' У ШУМУ!

Хајд' у шуму, децо мила,
Сад најлепшим миром мири;
Још дебела нема хлада,
Свуда сунце кроз њу вири.

Хајд' у шуму децо мила,
Сад се по њој мелем лије;
Сад је трава најмилија,
Сад су тнице најневијје.

Хајд' у шуму, шума чека,
„Где су деца?“ пита цвеће,
Лахор њиха крила мека,
На сусрет нам поток тече.

Хајд' у шуму, да се тамо
Те свежине напијемо!
Да се телу, да се духу
Здравља, снаге наберемо!

ЦВЕТ И МЕД.

У цвету има меда,
Ал' цвет га нама не да:
Он ев' 'вако вели:
„Ја ћу га дати пчели,
Јер она се разуме
И готовит' га уме,
А ви се с пчелом слаж'те,
Не гон'те је, не драж'те;
Дајте јој добре неге,
— Она не трпи стеге.
Заклон'те њене лѳге,
Од кише, ветра, жеге.
А она ће већ знати,
Да вама порез плати,

У воску и у мецу. —
Тако је то у реду“.

ЦАРИЋ.

Ево мене, ево песме —
Па ме воле сви;
И нико ми рећи не сме:
Кукавица с' ти.

Несам створе тромо, лењо,
Ја сам чпо тић,
Ни с царем се не бих мењо,
Волим бит' царић.

Немам скриптра ни оруж'а,
Нисам крунисан,
Нит' ми когод данак пружа,
— Он ми свиће сам.

Људ'ма говећ' себи говем,
— Слободан ми лет, —
Царићем се сам не зовем,
Већ ме зове свет.

Мој је престо свако место,
Где се прима пој, —

Где је човек, где је тица —
Где је свако свој.

Злобан нисам, охол нисам,
Па сам сретан ја, —
И царих сам, и песник сам,
Све у један ма'.

ВИВАН.

Ви-ви-ви! Ви-ви-ви!
На стражи смо ми.
Зелени се наше перје,
А блиста се кô бисерје.
А на глави перјаница,
То се зове стражар-тица.

Ви-ви-ви! Ви-ви-ви!
На стражи смо ми.
Ко ј' без пушке може проћи,
Али ловац не сме доћи,
Ако дође, залуд трудн,
Стража цикне, све пробудн.

Ви-ви-ви! Ви-ви-ви!
На стражи смо ми.
Ми смо спасли многе тице,

Многе тице и зверчице,
Те нас свако радо гледи,
Добра стража много вреди

ЧВОРАН.

Нисам дете, нисам ђак,
Ал' сам ипак весељак.
Вид'ли сте ме по сто пута,
Али никад забринута.
Не знам, шта су бриге, боље,
Ја сам увек добре воље.
Радо сам код људи, —
Веселе сам ђуди.

Не знам певат' баш на ноте,
Да се топиш од милоте,
Али певам брзо, лако, —
Сад овако,
Сад онако,
И кô ласта, кад цвргукне,
И кô славуј, кад промукне,
И кô кос,
Ал' кроз нос,
И кô чорба, кад се срче,
И кô врата, кад зацврче,

И кѡ точак, кад зашкрипи,
И кѡ лонац, кад прекипи.
Враголан сам од главе до пете,
Баш да ми се сити насмејете.

Имам дара
За пудара,
Ал' ме људи неће,
Ту сам лоше среће, —
Нађу каква странца лења,
Што се туда гега, гења
Ал' заграби део;
Ја би грожђа само јео,
Продават' га не биx хтео,
Тако ми поштења!

Скоро ћете бербу брати,
Би л' и мене хтели звати?
Ево, реч биx своју задѡ,
Да биx дошѡ врло радо,
Да покажем све, што знам.
Зовите ме, дед' те, дед' те,
Јер ако ме не зовнете,
— Доћи ћу и сам!

У ЈЕСЕН.

Пролеће је пуно миља,
Лето има свога чара,
Јесен нема много цвећа,
Али има друга дара.

Тога дара није мало,
То је круна целог года;
Та зато је цвеће цвало,
Да у јесен буде плода.

Бер'те децо, хвалећ' Бога,
Што вам јесен радо даје;
А било би незахвално,
Да јој то се не признаје.

ЗБОГОМ РОДЕ.

„Куда ћете, драге роде,
Зар нас већем остављате?
Кô за сунцем да идете,
Да га с' сите нагледате.“

„Овде јесен већ нам прети,
Бојимо се љуте зиме;

Где смо зимус зимовале,
Ту ће опет да нас приме!“

„Е, па збогом, срећне биле,
Да стигнете, куд желите!
Ал' кад прође љута зима,
Да се опет повратите.“

„Збогом људи, збогом децо,
Остајте нам здрави, сретни!
Сачувајте наша гнезда,
Вратиће нас дан пролетни!“

ЗИМА.

Слава теби, убаво пролеће,
Теби венци, јер је твоје цвеће!

Хвала лету, кад сунце завлада,
Топло грми, — ал' пружи и хлада!

А јесени и слава и хвала,
Роде, плоде она нам је дала!

А шта зими, годишњој мезими?
Хладна зимо, ход' да те видимо!

Земља стара зими се одмара,
Снагу збира у заклону мира;
Спрема ново премалеће, цвеће,
Топло лето, хладовно дрвеће,
Јесен зрелу, с пуним крилом дара,
Да обдари вреднога ратара.

Ко покрива поље преорано,
Да не зебе семе посејано?
Оштра зима, ал' јој *блага* нега,
Зима стере покривач од снега,
Зима кўпи око огња жива,
Где нас гуслар песмама дарива.
А у школу чило иду ђаци,
Да с' покажу на зими јунаци.
Зима учи, што анђели кажу,
Да богати спротне помажу.
— Драга зимо, Бог нам те је дао,
Ко те не би силно поштовао!

III.

ДЕЧЈИ ЖИВОТ.

ЕВО НАШИХ ЛАСТА!

Ево иду, као звани,
Наши лањски сукућани,
Ево наших ласта мили',
Баш смо вас се зажелили.
Ход'те, ход'те, тице вите,
Да с' од пута одморите!

Ход'те, ход'те, гости моји,
Ваше старо гнездо стоји!
Порушит' га нисмо дали,
Ми смо вам га сачували.
Не идите другој страни
Ход'те к нама, ко и лани!

Под нашим је кровом мирно,
Нико није у вас дирнô.
Ми певамо и играмо,
Ал' се никад не свађамо:
Живећемо у радости,
Добро дошли, наши гости!

ИМАМ ЧИГРУ ШАРЕНУ...

Имам чигру шарену,
А и бич без ма'не;

Нашо сам их, где сам их
Оставио лане.

Чигра ми је окретна,
Ведровољна, орна,
Целу ј' зиму спавала,
Па је сад одморна.

Ала га се окреће,
Милина је права;
Где је земља рапава,
Ту тек поиграва,

Оно, неће да игра,
Док бич не засвира,
Али то њу не боли,
То јој ћеф прибира.

Кад се једном захука,
Свако јој се дивн,
Као да јој кроз жиле
Јури огањ живн.

Да се ја не уморим,
Бацим бич из шака,
Она би се вртела
Од јутра до мрака.

ЛЕПА НОВИНА.

Зелене се око школе
Мирисаве липе многе;
Ту с' играју деца шапца,
Да протегле ноге.

Ал' им врабац зацвркута
Одозго са грања:
„Да вам кажем нешто ново:
Већ има трешања.

„Већ су зреле, румене су
А слатке су, медене су,
Бог их дао, — јести смемо,
Хајте да једемо!“

А дечица престадоше
Играти се шапца;
Мудар позив слушат' ваља,
Ма био од — врапца.

МАЛИ ДИВ.

Ја сам сада највећи
У свој околини;

Сви сте моја дечица,
Тако ми се чини.

Има људи високих,
Ал' оваких нема;
И мој отац сад би ми
Био до колена.

Попô сам се на дрво,
То је цела тајна;
Ал' та моја висина,
Неће бити трајна.

Морам сићи, гладан сам,
Крај ће бити хвали,
Пак ћу опет, ка и пре,
Бити кенец мали.

БУБА МАРА.

Буба маро, ево моје руке.
По њој мили и тамо и амо,
Не плаши се, дирати те нећу,
Ми те, деца, једва дочекамо,
Само хоћу да ти видим крила,
Твоја мила, твоја лепа крила.

Буба маро, ево моје руке,
По њој мили, ту се можеш проћи,
Буба маро, би л' ми могла каз'ти,
Откуд ће нам мили гости доћи?
Мили гости, да се радујемо,
Мили гости, да пред њих идемо.

Буба маро, сад си већ одморна,
Иди лети моме верном другу,
Не плаши се, дирати те неће,
И он ће те дочекат' на руку,
Да ти види та шарена крила,
Твоја мила, твоја лепа крила!

ДЕТЕ И ЛЕПТИР.

Дете.

Лептирићу, шаренчићу,
Ходи к мени, амо!
Ево имам лену ружу,
Омириши само.

Лептир.

Ја бих дошô, ал' се бојим
Какве пгле клете.

Стиснућеш ме, пробоићеш ме,
Понда збогом свете!

Дете.

Нећу, лепко, нећу, лепко,
Живота ми мога.
Само хоћу да избројим,
Кол'ко имаш нога.

Лептир.

Е, па то ти могу казат'
И издаље малко:
Лептир има шест ножица,
— А сад, збогом, ранко!

ГОЈНО У ЛОВУ.

„Хајде, хајде, даље, даље,
Већ се буди живот нов!
Хајде горе, хајде доле,
Хајде, хајде, хајд' у лов!
У четвртак школе нема,
Па кад нема, добро де,
Сутра ћемо опет учит',
А данас се ловит' сме,

„Ја не ловим зеца, лиса,
То још није посѡ мој;
Лака срно и кошута,
Не брини се, мирно стој!
Место пушке мрежу носим,
Страшан ли сам ловац ја!
Летим широм за лептиром
Јест, ал' и он летет' зна!

„Он полете, ја за њиме,
Ал је шарен, ал је леп,
Ако уђе у тај жбунак,
Ту је пао у процеп!
Где још један, па још један...“
Ловац глене у округ,
Понда загне, понда падне,
Па се пружа, — кол'ко ј' дуг.

ДЕТЕ ГОВОРИ ПУЖУ.

Опрезни су ти пужићи,
Чак се и нас деце боје.
Дотакну л' се травке, сламке,
Одмах тргну рошке своје.

Ја ти, пужу, ништа нећу,
Слободно ми дођи близу,
Па опружи своје роге,
Баш да видим, колики су!

Ала ти је кућа сиретна,
Никад знам, не прокисава,
Ни ветар јој ништ' не може,
Ту се лепо, мирно спава.

Радо бих те на длан узô,
Али нећу, драги рого,
Одмах би се сав увукô,
Па те гледат' не бих могô.

ОБЕЋАЊЕ ЛУДОМ РАДОВАЊЕ.

Сви ми каипто варамо се
Чекајући обећање,
Верујући лепим реч'ма,
Ал' пуж знаде понајвећма,
Да је обећање
Лудом радовање.

Има томе Бог зна кол'ко лета,
Откад пужић у надању живи;

Све се надђ, а нада га вара, —
Том варању ви сте, децо, криви.

Још прамдеди ваши,
Кад су били мали,
Још су они спромашку
Пужу обећали:
 Ако пусти рогове,
 Да ће добит' волове.

А он, ко што ј' лудост сушта,
Он се узда (не знам у шта),
Па рогове пушта, пушта;
 Пушта своје рогове,
 Чека своје волове.

Тако теку век за веком,
Пуж једнако чека чеком,
Е да би му једном дали,
Што смо давно обећали.
Чека, чека, провирује,
Прислушкује, да л' што чује,
 Ал' волова, ал' волова,
 Ни од корова.

АНКА И ЖИВИНА.

Са комадом бела хлеба
Анка шета кроз дворниште.
Живина се уз њу купи,
Па и она хлеба иште.

Дрпају је коке старе,
А пилићи само гледе,
А петô је безобразан,
Па јој комад зграбит' хтеде.

Анка петла мрко гледи:
„Хајд оцатле, не просјачи!
Теби нећу ништа дати,
Та ти можеш зрна наћи.

„А и вама, коке моје,
Ко би свима дати могô?
Ви баш нисте тако гладне,
А ни сама немам много.

„Али вама, пипци мали,
Кроз кљуниће глад вам впри.
А крила вам тако дрхћу!
А око вам тако жмири!

„Ход'те само, ход'те амо,
Како не би вама дала!

Поделићу хлебац с вама,
Макар сама гладовала!“

РАНКО И ГУСКА.

Рекао сам ових дана
Ранку више пута:
„Не задируј гуску,
Клони јој се спута,
Сад гушћиће води,
Сад је здраво љута,
Све се боји, да је когод
Које гушче не прогута.“

Ал' не слуша Ранко,
Што му људи веле,
Још би чисто волђ,
Да мегдан поделе.
Ал' кад гуска сикну,
Јаој, куку, леле!
Па на Ранка јурну,
А он — шумангеле!

ПЕТЛОВ ПОГРЕБ.

Нашла деца старог петла мртва,
Пак им жао свога будилника.
Нису ради, да га им развуку,
Зато ће га укопати лепо.

Раку су му већем ископали
Иза дуда код баштенских врата.
Метли су га на колица мала,
Зорка вуче, а троје га прате.

Ништ' не поју, само иду мирно
Сећајућ' се његових врлина.
А за спомен свако дете узе
Једно перце из његова крила.

РАЗГОВОР.

„Добро јутро, сека Пело,
Јесу л' дома здрави сви?“
„Хвала Богу, прија Јело,
Хвала Богу, — како ви?“

„Што вам раде мала деца,
Је л' им отац здраво љут?“

„Баш је данас дошб с пута /
И донео витак прут.“

„А шга ћете данас радит’?“

„Данас ћемо тући лан.“

„Шта вам ради цица-маца?“

„Она преде по вас дан.“

„А имате л’ коју лутку?“

„Имам, пријо. само две.“

„Збогом, секо!“ — „Збогом, пријо,
Поздравите дома све!“

АЦА ГУШЧАР.

Ја сам нејак, још сам мали,
Зато су ми гуске дали,
Да их чувам, бригу моју,
Да остану све на броју.

Ако будем добре среће,
Па кад будем момче веће, —
Тад ће чуват’ браца-Аца
Чопор свиња и прасаца.

Нека, нека, Бог ће дати,
Још ћу и то дочекати,
Да протерам кроз долове
Саме краве и волове!

МАЛИ ГУШЧАР ШТЕВА.

Јадни мали Штева
Поред хлеба сува
Од јутра до мрака
Само гуске чува;
А нема ни обуће,
Ни топлога рува.

Он у себи ређа
Своје тешке јаде;
Ређа, ређа јаде,
Па му на ум паде:
„Ал' бих волѠ, да ме
Ко у школу даде!

Ја се не бих никад
По улицама' скитѠ,
Ја бих увек писѠ
Рачунао, читѠ.“

Чекај, чекај, Штево,
Биће ваљда и то.

ПАНОСНИК.

У води је доста хладно,
Бива каткад и досадно,
Па и жаба, водоземка,
Кад је дуго доле била,
Зажели се дана бела,
Зажели се сунца мила.
Па сад седи на камену,
Ено, седи мирно.
Ко би сада злопак био,
Ко би је сад дирнђ!

Али дете, нека злица,
Накупило каменца,
Па са моста, са висине,
Жељно видет' туђе крви,
Жабу циља, жабу гађа,
Хоће да је смрви.

Бежи, жабо, скачи доле,
Гледај, па се спаси,
Да ти живот богодани,

Пакост не угаси.
Скачи, жабо, скочи брже,
Нико ти не пречи!
А ти, брацо, стани да ти
Рекнем две три речи:

Та зар твоја млада душа
Нема друге сласти,
Него гледат', где ће наћи,
Ког да упронасти?

Зар с *тим* срцем мислиш живет'
На овоме свету?
Зар у себи мислиш хранит'
Ту пакост проклету?

Зар пакосник може смело
Међу људе поћи,
Зар се може у невољи
Надати помоћи?

МАЛА БЕРБА.

Подигла се бела лоза винова
Око једног на кућници прозора,
Ту се мила хладовина саздала,

Кроз тај прозор свако јутро и вече
Брат и сеја своју лозу гледају,
Гледали су, кад је лоза пупила,
Гледали су, кад је лоза цветала,
Гледали су, кад је лоза листала.
Видели су, кад су цвети опали,
Видели су, кад се грожђе зрнало,
Гледали су, када поче једрити,
Гледали су, кад се поче шарати,
Пипали га, када поче мекшати.
Братац сеју загрлио, па вели:
„Скоро, скоро браћемо га весели!“

ЦАЈКИ ЗЕБУ ПРСТИ.

Иње блиста, зима стеже;
Ветар брије, чисто реже;
Нема сунца не види се
На плавоме небу,
Наша Цајка у длан хуче,
Прстићи јој зебу.
Нека мало хуче, трља
Прсте своје Цајка мила,
Нека, нека, не би л' тако
Боље зиму запамтила!
Кад запамти зиму, цичу,

Слађе ће јој онда пасти,
Кад пролеће топло сијне
И донесе своје сласти,
Кад побегне магла сива,
И заплави небо ведро,
И ливаде пружи цвећа
Пуно крило, пуно недро.
Слађе ће јој онда пасти
Љубичицу тражит' широм,
И слушати глас славујем,
И трчати за лентиром.

ОСВАНУО СНЕГ.

Баш се Милан пробудио,
Па к прозору ближе стао,
А напољу с' тако бели,
Као да је шећер пао.

Шта ли је то, мили Бого!
(То још никад видѐ није),
Је л' то шећер, ил' је млеко?
Једе л' се то? — ил' се пије?

Једва чека да с' обуче,
Па да пита мајку, сме ли

И он с дићи, и он нић
У тај нови, у свет бели.

Јест, и лане ј' било зима,
Та и лане снег је био,
Ал' дабогме, ал' дабогме,
Он га није запамтио.

И тако је ово њему
Прва зимња бела зора;
Тицама је мало хладно,
Па се купе крај прозора.

Ал' још зима није стегла,
Нема ветра, није љута,
И мада се тице гуре,
Још је њима до цвркута:

„Изиђи-де, мали Миле,
Да с' нагледаш снега прва!
— Не би ни то згорег било,
Кац би понџ мало мрва.“

ТИЦЕ НА ПРОЗОРУ.

У соби је топло.
Пећ ваљано греје;

На прозору стоји
Братац поред сеје.

Гледе како зима
На пољу се љути;
Хтела би све живо
Снегом обасути.

Ка прозору дошле
Две кукавне птице, —
Па мож'да је и ту
Братац до сестрице.

Ка прозору дошле,
Па у децу гледе,
Не певају. већем
Као да беседе:

„Није сваком ласно
У те зимње дане;
Који нема крова,
Тај нема ни хране.

Ви не знате, децо,
Руменогa лица,
Много је патника,
И људи и птица.

„Помозите, ако ј'
Срце вам у груп'ма, —
Ви нама птицама,
А људи: ће људма.“

СНЕШКО БЕЛИЋ.

Кад је оно неки дан
Опет почђ снег да пада.
Скупила се деца чила
Око неког рада;
За час тили
Направили
Човека од снега,
Гле'те га, гле'те га!

„Хајде, Стево,“ Коста нуди,
„Хајде ти му кум сад буди!
А Стева се само смешкђ,
Наденђ му име: Снешко,
А презиме други дао,
Те се Смешко Белић звао.
Стајао је браца-Снешко
Уз тарабу баштована,
Стајао је, блесао је,
Неколико дана.

Јутрос сунце спну јаче,
А наш Снешко канда плаче,
Или плаче, пл' се зноји,
Али чврсто већ не стоји.
Снешко Белић забрину се,
А деца му ругају се.

Испустио свога штапа, —
И ево се већ растапа.
„Снешко, Снешко, деца гуде,
Бројиш ли се ти у људе?
Снешко, Снешко, нуто јада,
Кад си човек, кам' ти рада?“
Снешко шапће, кѡ ца бунца:
„Ја се бојим јарког сунца.“
„Ко се јарког сунца боји,
Тај не треба ни да стоји.“
Гурнуше га, — а он паде,
Па се и распаде;

ЕВО ШТА ЈЕ МАЈУШНИ ВАСКО ОНОМАД
У ВЕЛИКОМ ДРУШТВУ ДЕКЛАМОВАО.*

Ја сам Слѡни плави.
Ево ме на мети.
Ал' да кога учим, —
Ни на клај памети.

* Ја сам верно написао, како је говорио Васко, а он још не уме „р“ да изговара, зато сам ја оставио и његове погрешке. Али ако би још који малпша хтео ту песму да декламује, а зна изговарати „р“, тај не треба да се прави као да не зна, него нека изговара правилно.

Шта Слбину тлеба,
То ви боље знате, —
Па зато вас молим,
Да ми плимел дате.

Шта научим од вас,
То ћу и да ладим.
Љубим луку свима,
И осталим младим!

ОЈ, ДЕЧИЈА РАДОВАЊА!

Ој, дечија радовања,
Целу ноћ се о том сања!
А ујутру рано, рано,
Чим је бели данак сванђ,
Поскочила ј' пиљеж мала,
У врту је цвеће брала.
Баш кђ ово цвеће исто
Обукла се лепо, чисто;
Умивена ј', светла лица,
Чело ведро, а косица
Очешљана као лаж. —
— — Куд ће ова дична свита?
Иде оцу, да честита
Крсно име, благи дан.

ЧЕСТИТКА МАЛЕ ЛИЛКЕ ОЦУ НА
КРСНО ИМЕ.

Драги бабо, ја ти желим
Многа, многа, многа љета.
Где год станеш, куд се кренеш,
Свугде нек ти срећа цвета.

Ова песма и честитка
Већа ј' била,
Ал ја, мала, — опрости ми, —
Ја је нисам — научила.

ЊЕМУ Ј' БЛАГО, ШТО ЈЕ ЊЕМУ
ДРАГО.

Што се тако сагло,
Чедо наше мало?
Нешто му је лено
Из ручице пало.

А то тако лено,
Шта ми је то било?
Ваљда какво цвеће,
Шарено и мило,

Или каква лепа,
Молована зверка,
Или златан прстен,
Ил' зрно бисерка?

Или сребрн сатињ,
Који тик-так бије?
Залуд се мучите,
Баш ни налик није.

То је „лепо“ било
Друкчијега створа,
То је била — љуска
Од црвљива ора,
У њој мало песка
И од хлеба кора.

МАЛИ БРАТА.

Доченô се мали Брата,
Очевога сâта,
А сâт је од злата,
Па има и врата,
Ала је то лепо!

А на уво кад га метне,
Тад се чује нека звука,
Сѣт говори: Тика-така!
Брата мисли. Хоће млека,
Ала је то мудро!

Залио га слатким млеком
Неколико пути,
— Брата мисли, сѣт се најѡ,
Па сад зато ћути.
Ал' се разумемо!

Сад су пуни обадвоје,
И сатић и Брата,
Обадвоје сада ћуте,
А кад дође тата,
— Ал' ће бити гужве!

ГРОЗАН СЛУЧАЈ.

Грозан случај, страпанан случај,
Неописан, —
Тако штогод ни читао
Нигде нисам.

Зорина је лутка пала
Са прозора;
Одмах за њом стрча доле
Добра Зора.

Али касно. Две се пспне
Захукале,
Па су лутку рашчупале,
Раскидале.

Красна је то лутка била,
Скупоцена,
Тако лепа, тако бела,
Па румена.

То је било јуче пред ноћ,
После кише.
Јадна Зора и сад плаче
И уздише.

НЕСРЕЋА СЕ ДОГОДИЛА.

„Шта је, сејо, шта је, шта је?“

„Несрећа је!
Скакала ми слатка лутка

По камену,
Па скрхала леву ногу
У камену.“

„То је голем јад, —
Па шта ћемо сад?“
„Ето, јадна, и не дречи,
Али треба да се лечи.
Шаљ'мо брзо по лекара,

„Или барем по столара.“

„Дај мелема!“

„Ал га нема...“

И одоше две сестрице,
Да туткала бар потраже, —
Јер и то помаже.

ЛУТАК СЕ ЖЕНИ.

„Знате л' шта је најновије, коно?
Мога лутка женим.
Позвала сам у сватове Марту
Са луткама њеним.

„Сад ми треба брашно, шећер, кава,
И бадем, и грожђе,
Платићу вам све готовим новцем,
Кад весеље прође.

Пуне су ми руке посла, јао,
А све морам сама,
Али ја сам домаћица вредна,
Ко и моја мама.

„Свати ће се искупити текем
Прексутра, у среду;
А донде ће, ако Бог да, бити
Све у своме реду.“

ДВЕ ЛЕНШТИНЕ.

По кући се хода,
Јарко сунце сија,
На црквеној кули
Већ осам избија.

Из даљине с' чује,
Певају ратари,
А ко се то и сад
У постељи чмари?

То је наша Стана,
Ух, ала је лена!
На десној јој руци
Лежи лутка њена.

Не чудим се лутки,
Што се не пробуди,
Дрвена је тела,
Дрвене је ћуди.

Али шта је Стани,
Ако Бога знате?
Ваљда чека, да је
Прутом истерате.

ПОЗИВ У КОМЕДИЈУ

Јављамо вам ја и Мија:
Сутра биће комедија.
Нека дође, коме прија
Каламандрија.

У трумбету ја ћу свират',
Кастор ће ми секундират.

Малог мопса већем уче,
Да скакуће кроз обруче.

Стевица ће памук јести,
Па из уста траке прести.

Анђелија биће дама
У дугачким хаљинама,
Па ће играт' на шулама.

Андрија ће бити деда,
Брада ће му бити седа,
Пак ће да вам приповеда

О зеленом жапцу,
О црвеном врапцу.

Јоја ће се појац звати,
Он се уме преметати.

Крајцара се плаћа само,
Пожур'те се док имамо
Још седишта,
Лутке неће плаћат' ништа.

ТИЦА У КАВЕЗУ.

На прозору кавез стоји,
У кавезу тица мала,
А тужна је, врло тужна,
Тек што није заплакала.

Па је пита хранитељка,
Кад грумечак њојзи даде;
„Шта је теби, тицо моја?
Изјадај ми своје јаде!“

Па сад имаш лепу кућу,
Ја ти дајем лепо хране,
Сад би могла певат' песме,
Да се ори на све стране.“

Из кавеза тица вели
Гледећ' тамо у даљпне:
„Имам свега, тешко мени,
И људи ми добро чине.

И сувише имам свега,
Шта немају друге тице,
Ал' највећег добра немам,
Немам своје слободице!“

РАЗГОВОР С МАЧЕТОМ

„Цицуљко,
Мицуљко,
Овамо се вуци!
Помисли,
Погоди,
Шта ми је у руци?
Један грумен шећера.
Нек ти буде вечера!“

„Шећера?
Вечера??
Здраво ми је фино.
Можеш га
Појести
С твојом канарином.
Знаш ти, шта је за менека:
Један чанак млека.“

МАЧКА ЧИСМЕНКА.

Та и друге мачке
На чистоћу пазе,
Лижу се и гладе,
У бару не газе.

Ал' што има мачку
Снаш-Персина Ленка,
То је за приповест,
Каква је чисменка.

Кад јој даду воде,
Макар најчистије,
Дуго је мирише,
Па тек онда пије.

А окусит' неће
Ништ' на овом свету,
Док јој око врата
Не вежу салвету.

ЛЕЖИ ЧЕДО.

Лежи чедо, болно чедо,
Мутне су му црне очи,
Чело гори, све га боли,
Ох, ко ће му сад помоћи!

Та још јуче сиграло се,
Тако ведро, тако вољно,
А сад лежи у несвести,
Тешко болно и преболно.

Код постеље мајка клечи,
Лете сузе преко лица:
Помози ми, Боже вишињи,
Подигни ми мог јединца!

А Богу се ражалило,
Даде санку лако крило,
Санак слети болном чеду,
А чедо је оздравило.

СРДА.

Ја се често намрштим
И станем за врата,
Пак се срдим и срдим
По два по три сѣта.

Питају ме и отац,
И тетка, и мама:
„Шта је теби, Евице?“
Ја не знам ни сама.

А кад чело разведрим,
(То ме стане труда)
Онда питам сама себе:
„Што си била луда?“

МАТЕРИНА МАЗА.

Има дете у селу,
Име му је Лаза,
Ал га зову друкчије:
Материна маза.

Кад сва деца устану,
Он и онда спава,
Кад га зову у школу,
Њега боли *гџава*.

Кад устане, не уме,
Да се сам обуче,
Не сме да се умије,
Иште воде вруће.

Кад га жуљи ципела,
Он ципелу туче,
Тад га рука заболи,
Па онда јауче.

Кад му даду јабуку,
Он би хтео шљива.
Кад му пружи погачу,
Онда би кољива.

Кад се мало огребе,
Плаче и запева:

„Јао, јао, помагај
Изић' ће ми *цева!*“

Кад је суво, замеси
Блата, па се каља,
Кад га мати покара,
Легне, па се ваља.

Кад му успу таране,
Он би јео *либа*,
Кад се рибе наједе,
Тад га боли *тиба*.

Па зато га не зову
По имену Лаза,
Већем јадно, жалосно:
Материна маза!

ИМА ЛИ ШТО СТРАШНИЈЕ НА СВЕТУ?

Три детета већ на банку,
„Јао, јао, ја —!“
Ако Бога знате, шта је,
Откуд такИ стра'?

Је ли потоп, наопако,
Или гори дом?!
Ил' се можда земља тресе,
Ил' је пукѓ гром?!

„Та не питај, већ помагај!
Ено, ено, ви'ш!“
Где одиста на сред собе
Трчи — мали миш!

Сад разумем то дрхтање,
Разумем вам стреп:
Ко се не би миша бојѓ,
Та миш има реп!

КОЊАНИК.

„Можда б' и ја јахат' могѓ?
Јест — ал' најпре треба много.
Треба коњиц за јахање,
Треба седло за седлање,
Треба стремен, да се попнем,
И оструге, да га копнем,
Треба колан, да га стегнем,
Треба узда, да затегнем...“

— Треба хтети, треба смети,
Па да видиш, куд се лети!

ПОСЕКЛА ПРСТ.

Не играј се ватром
Не играј се ножем,
То није за игру!
Зато имаш лутку,
Зато имаш лопту,
Зато имаш чигру.

То је она знала,
Ипак је диркала
Очеве бријаче.
Бријач није шала,
Посекла се мала, —
Па сад ево плаче.

Плачућ' дође мајци,
А мајка је добра,
Тешки чедо своје:
„Прст ћу везат', али
Сузе не помажу,
Ни моје ни твоје.“

СЕБИЧНИ МИЛИВОЈ.

На пијаци били
Миливој и Дара,
Купили јабука,
Свако за пет пара.

Кад су пошли кући,
Миливој уздише, —
Све му се ко чини,
Дара има више.

Добра Дара вели:
„Ето, види, брато,
Ако хоћеш, мењајмо се,
Пристајен и на то.“

Ал' Миливој неће.
Кад у папир гледну,
Него вели: „Дај ми,
Да загризем једну.“

И ПОГОДИ.

„Де погоди, наш мајуне,
Шта имам у руци?“

Ако брзо не погодиш
Ја ћу дати куци.

„Нећу, нећу, јер за куцу
Нису таке ствари;
Она воли само меса,
А за то не мари.

„Узбрала сам са дрвета
Код суседа Паје, —
Ко се сети, ко погоди,
Ево, његова је!

„Округло је као лопта,
Мирише кô цвеће;
Ко не може да погоди,
Добити је неће.

„Ти сад мислиш, да је дгуња,
Ал' се вараш љуто.
Зелено је, румено је,
Није тако жуто.“

А мајун се све мигољи,
Кад ће бити крај.
Наједаред, он се сети:
„Јабука је — дај!“

МАЛИ ЈОВА.

Мали Јова једно се,
Што је тако мали,
Попео се на столицу,
Па се висок хвали.

Једно се мали Јова,
Што нема бркова,
Нагарио науснице:
»Сад сам чика Јова!«

Мали Јова силом хтеде,
Да је човек стари,
Па метнуо преко носа
Неке наочари.

Од кудеље направио
Дугу, седу браду,
А огрио дедин прслук,
Да га не познаду.

Понда рече: „Поч ми дајте,
Ви, који сте мали!“
А другови, кад видеше,
Сви га исмејали.

Мали Јова покуњи се
Од срама и стида;

Ал' ево ти старог деде,
Па му прслук скида:

„Доле, Јово, са столице,
Скидај наочари,
Утри брке, скини браду,
Ти још ниси стари!

„Свашта има своје време,
Онда лепо личи,
Што ј' од Бога коме дато,
Нек се тиме дичи!“

ЗАШТО? — ЗАТО.

Пере, пере ручице
Мали браца Ђена;
Знате л', зашт' их пере?
Јео је кестења.

Једна му је рука
Још и сада врана;
А знате ли зашто?
Још није опрана.

Па зашто се журн,
Зашт' не ради тише?
Јер је сада време,
Да се пропис пише.

А нашто му прегача,
Кад је мушко дете?
Да хлачице не попрска.
Сад све разумете.

Ту све има узрока
И разлога свога,
Па ком треба, нек научи
Шта од Ђене мога.

БРАЦИН РАЧУН.

„Још имам само један задатак,
Није баш лак;
Мало је сплетен рачунски рад,
Да л' ћу га сад?!
Понда бих могао на сигру поћ',
Безбрижан бити васцелу поћ'.
Само да почнем, па за по сата,
И ту бих бригу скинуо с врата.
Ал' ено канда труба већ свира,

Пантина чета већем маршира,
Па шта ћу сад,
Ако нам опет опколе град!
Јучер су дваред на јуриш хтели,
Ал' Бог и вера, не би нас смели,
Само да ј' Коста управљат' знао,
Град не би пао.
У њих су сада и сабље нове,
Ал' ми имамо пушке од зове,
Па кад још пукну два топа жута
С нашег редута,
Онда ће с места Пантине чете
Окренут' пете.
Ја сам се јуче јуначки мото,
Четворици сам шубаре ото,
А наша чета реч ми је дала,
Да ће ме изабрат' за ђенерала.
Зато бих требо да сам већ с њима,
Ако ме чета за вођу прима.
Данас ће бити славнији дан,
И ја већ имам удешен план.
Само нек дођу, — ми се не дамо,
Нек тече зној...

Е, гле ти браце, гледај га само,
Како он ради рачун свој!

У „БУВАРИ“.

Гледајте га, млади, стари,
Како седи у „бувари“.
Ма да крије лице своје,
Ми га ипак знамо, ко је,
То је онај мали Рашко,
Непослушко и несташко.

Он у школу први пође,
А последњи у њу дође,
Кад се други Богу моле,
Тад се Рашко сагне доле,
Десном, левом руком млата,
Под скамијом муве хвата.
Кад се чита, Рашко звера,
Кад се пише, нема пера.
Други поју, он им квари,
Испују га, он не мари.
Овог гурне, оног боцне,
Ногом, лупне, зуб'ма шкљоцне.
Кад из школе дође кући,
Псето дражи, мачку мучи;
На дрво се пење, вере,
Па зелено воће бере,
Ил' тичија гнезда скида,
Или скаче преко зида.
За то чудо, све до јако,

Праштали му којекако.
Али данас шта се стало,
Разбио је огледало.
Кад га мајка стаде карат',
Он се поче изговарат':
„Нисам, мајко, Бог и вера,
Нисам ја, већ браћа Пера.“

Буд је штету учинио,
Туд још другог обедио.
То му нису опростили,
Зато су га затворили.

То је место сад за њега,
Ето, децо, гледајте га,
Како му је тешко самом
У вајату закључаном!
Ту ће сада чамит' јадан,
Жедан, гладан;
Док не стигне мрачно вече,
Пустити га мајка неће.

Не ваља ти посђ, Рашко,
Непослушко и несташко,
Ти, што бедни своју браћу,
Ти лажљивче, опадачу!
Промисли се брајко, саде,
Данас барем имаш каде!

Промисли се, куд то води,
Па се од зла ослободи.
Кај се, Рашко, — без кајања
Не мож' бити поправљања.

III.

ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ.

НЕЗНАЛИЦЕ, ЛЕЊИВИЦЕ.

Зашто патка, кока, гуска,
Па и друга пернад многа,
Зашто иде у сред зиме,
И по снегу босонога?

Јер не знају шити, плести,
Незналице, лењивице;
А да знају, оплеле би
Бар за зиму чарапице.

ТРИ ПИЛЕТА И ПАУК.

Нису давно из љуске изишли.
Слатки су ти ти пилићи мали.
Шта их тако у гомилу збија?
У шта су се тако загледали.

Један паук на кончићу своме
Спустио се близу њиних глава
Сит је мува, па се сад одмара,
Затим ће са подићи да спава.

Он их гледа, како ли су жутти,
Као да су од златнога руна.

Могô би се спустити још ниже,
Али не сме близу њина кљуна.

Јербо сва три кокошановића
Паука би кљуцнула зацело;
То би муве једва дочекале,
Весело би зујале опело.

ПИЛЕ И ЛИЈА.

„Тета лијо, тета лијо,
Срам те био!
Што си дошла, шта ли ти је
На ум пало,

„Та зар мене да прогуташ,
Пиле мало!
Зар не жалиш мог живота
Млађанога?

„Ил' ти, тето, немаш срца,
Немаш Бога!“

МИШ КОД ЛОВКЕ.

Један мишић поред ловке стао;
Сланину је жељним оком глао:

„Па ја ћу је омирисат' само!“

Члови, чучи, премпшља и гледи,
Па у себи овако беседи:

„О, да дивна, да красна мириса!

»Знам је добро, мишоловка шта је.
Ал' сланина, хеј, напољу да је,
Ала би то био славан ручак!“

„Ал почекај! Овако ћу радит',
Сланину ћу напоље извадит';

Кад извадим, смејаћу се ловци!“

Како рече, тако и уради,
Увуче се, да комад извади.

Али, јаој, натраг нема пута!

Хоће натраг, али жица боде,
Мишо, мишо, камо ти слободе,

Роб си, мишо, и главом ћеш платит'.

А том свему луда ј' глава крива.

Ето, децо, тако сваком бива,

Ко не уме да обузда страсти!

ТУГА И ЖАЛОСТ ЈЕДНОГА МИША.

Мог су деда, јаој, обесили грозно
Ја не памтим, ал' сам из причања дознô.

Моја стара баба, што ми мајку роди,
Ох, она се, јадна, утопи у води.

Драга ми је мајка на превари пала :
Најела се сира, па се отровала,

У сећању мојем нигде светла зрака,
Оца ми је, јаој, прогутала мачка.

Имао сам стрица, — баш ми га је жао ;
Ох, како је цикô, кад је робовао !

А знате ли шта се деси моме течи ?
Залапи га клопка, па нам га пригњечи.

Кад се сетим свега, на глас бих јаукô,
Сестру ми је неко батином утукô.

Још ми остô братац, ох, мој братац млади,
То су биле муке, — умрô је од глади.

И тако сам остô самац ја на броју,
Бришућ' сузе горке чекам судбу своју.

КРМАЧА И ПРАСЦИ.

Крмача, прасећа мати,
Поче прасце световати:
„Да ми нисте којекаки
Већ уљудан да је сваки!
Увек брзи, никад лени,
Увек чисти, умивени.
Ако брљу опазите,
Ви је лепо обиђите.
Чистота је сваком мила.“
То ј' крмача говорила,
Па с' у брљу неку пружи,
Да се мало прокаљужи.

А и прасци сви за њоме,
У блату се прасад пере;
Неће они ни за длаку
Да су бољи од матере.

МАЧЕ.

Ја сам мало маче,
Што мауком плаче;
Не зна само шта ће.

Стојим, стојим, стојим,
А нешто се бојим:
Да не скочи откуд
Какав велик миш.

Могô би ме тући,
За бркове вући.
Аратос га било,
То ми није мило!

Ал' да откуд видим
Мишићићка мала,
Ком је мила шала,
С њиме би се моја шапа,
Апа рапа здрапа,
Радо поиграла.

ЧЕТИРИ МАЧКЕ.

Четир' лепе мале мачке
Имао сам прошле зиме;
Посматрајућ' њине ђуди
Дадох свакој згодно име.

Једну назвах *Мазулина*,
Другу назвах *Тета Преда*,

Трећој рекох *Мишисава*,
А четвртој *Брзоједа*.

Нађикаше моје мачке мале,
И сад збиља погаде од шале.
Мазулина, та се само мазн,
Са столице никад не силази.
Тета Преда постала је преља,
Само преде, нема других жеља.
Мишисава, велика јој хвала,
Мишевима већ је додијала.
Брзоједа, то је хала права,
Ждерала би и онда, кад спава.

ЧЕСТИТКА ЈЕДНЕ МАЧКЕ СВОМЕ ГОСПОДАРУ.

„Ево ти твоја верна мачка стиже — ближе.
Рада сам жеље своје прести — вести.
Свечарство твоје радост је мила - увек нам била.
Цела ти кућа мирше од воње — и на печење;
Знам, да ће штогод данас — бити и за нас.
Трудим се, да ти песму силотем - али се сметем,
Јер песме певат', драги госо, — није мој посб.
Ал' ти је прими, од срца с' даје — каква је, да је.

Нека те срећа стиже и чека — целогa века !
Што год зажелиш, све ти Бог дао — мијао!“

МАЧКА ПРЕД КЊИГОМ.

О чуда, чуда, Боже ме прости!
Мораш ко Циган рећи: Шунте премуд-
[дрости!

О људи, људи, премудри створи,
Ала вас мудрост распиње, мори!
Куд сте потегли, куд сте се дигли?
Мислите, да сте до Бога стигли;
Пишете књиге дебеле, гојне,
Књиге безбројне:

О јарком сунцу, о звездокругу,
О север-исток-западо-југу,
И о животу, па и о смрти,
Кад почнем чатит', глава ми с' врти.
Ал' ствари, које за кућу вреде,
Како с' умива, како се преде,
Како се лове мишеви клети,
Како се вранци уче памети,
Ма да вам је мудрост силна и јака,
То морате учит' од нас мачака.

ДОБРО ЈУТРО, ЦИЦАНЕ НА КРОВУ!

Добро јутро, цицане на крову!

Видим, да си уранно рано.

Ми још нисмо ни доручковали,

Још је рано, тек је данак сванџ.

Али шта је? Нешто си суморан,

Зловољно си погурно леђа,

А н реп ти нешто отромбољен, —

Шта се збило? Шта те тако вређа?

Ти ме гледаш, а ја већ нагађам:

Из ведрице сркао си млеко,

А редуша шчепала је жарач,

Платила ти уздуж и попречно.

Ти побеже на врх куће горе.

Је ли тако? Онда ми те жао.

Мора да ти јоште бриде леђа,

Жалосно је то твоје *мијао*!

МАРКУ У ШКРИПУ.

Јест, и он се Марко звао,

Ал' име је празан знак;

Ипак штета, што је био

Краљевићев имењак!

Краљевић је јунак био,
Јуначки се владат' знао,
А наш лукав цицан Марко,
Где што нашђ, то је крао.

Комад спра из папира,
Из шерпење скоруп бео,
Девенице из тањира,
Од печења батак цео.

Из ормана меса слана,
То је њему била сласт,
Сланинице са полице,
Све је умђ вешто краст'!

Тело чило, нога мека,
Очи бистре, лаган скок,
Добра њуша из далека
Позна, где је скривен смок.

Давно Марко згоду вреба,
У комору ј' ући рад,
Комора је пуна јела,
Никад већма него сад!

И гле сада, дивне среће,
Сретан ли му свано дан,
Отворена нађе врата,
Је л' то јава, ил' је сан!

Истом Марко на праг стиже,
Осврну се, види л' ко?
Ветар духну, врата гурну,
Марко цикну. А шта ј' то ?!

Ето шта је, хтео красти,
Ал' га стиже љута коб,
Па сад му је реп у шкрипу,
Цицан Марко сад је роб.

Није мука без маука,
Спопаде га зној и стреп,
Та то боли, врашки боли,
Није шале, стиснут реп!

Па бар да га нико не зна!
Већ ко да је духић рог:
Слетили су силни врапци,
Па душмана гледе свог.

Један пита, пун радости,
Што је Марку зао час,
Други вели: „Бог да прости,
Кад и на пса дође мраз!“

Један вели: „Чика Марко,
Ходи ближе, ја сам ту!“
Други му се у брк смеје;
Трећи виче: „Јухуху!“

Други опет 'вако збори:
„Није мени Марка жао;
По му репа у комори, —
Што је хтео, Бог му дао.

И дуже би о тој ствари
Млади врапци плели смеј,
Да не дође један *стари*,
Па им рече: „То је греј!“

И злотвора треба штедет',
Кац допадне каква зла.
Пустимо га, нек се каје,
А ми хајд'мо, куд ко зна!

МАЧАК ИДЕ МИШУ У СВАТОВЕ.

Женио се млади миш
У селу Шалали;
Водили су девојку, —
Мачка нису звали.

Мачак рекô: „Чекајте
И госта незвана!“
У сонице упрегô
Четири зекана.

Па појури сватовски
По том путу белом,
У паради највећој,
С породицом целом.

Али неко поручи
Мишу брзојавом:
„Сакријте се сватови,
Не шал' те се главом!“

Мачак стиже прекасно,
Јер за часак тили,
Весели су сватови
Сви у рупи били.

„Много љета“ чуло се
Све до зоре саме,
Из местанца сигурног,
Из рупине таме.

НЕ ТРПИ БРЊИЦУ.

То још нисам дочекао
У животу своме.
Та нећу је трпети,
Свицећу бих под њоме!

Кућњему чувару,
Будноме стражару,
Тако верном псету
Да брњицу мету!

Не могу да ланем
Ни на судбу клету, —
Има л' такве невоље,
Још гдегод на свету!

НИНАД МИРА.

Што је много, баш је много;
Ја сам већем изнемогђ.
„Хајде, Мура, — штап прескачи!“ —
„Бацам пиљак, — мораш наћи!“ —
„Хајде Мура, — мало члови!“ —
„Хајде, Мура, — зеца лови!“ —
Одем куда, газда пита:
„Кул се Мура ваздан скита!“
Кад му дођем, он ме грува:
„Шибе, Мура, пун си бува!“
Ако ћутим: „Зашт' не лаје?“
Ако лајем: „Шта је, шта је!“
Дању зебем, — ил' се парим;
Ноћу морам да стражарим;

С мачком морам да се свађам;
Деци морам да угађам.
А кад дође да се једе,
Сви за пуном софром седе,
Ту се пева, ту се гости, —
Мури баце две-три кости.
Легнем мало, да продремам,
Јест, ни онда мира немам;
Ту је трка од чељадн,
Ту су муве, ту обади;
Макар легô полеђушке,
Макар легô потрбушке,
Свирају ми око њушке.
Ни за часак не смем лећи, —
То је баш керећи!

УНЕБАШЕ ГА.

Ко клопара, ко зипара
Зими, лети,
Дању, ноћу, свуд по кући?
Пацов клети.

Наједе се, понда гризе
Разне ствари.

Сви га мрзе, а највећма
Хектор стари.

Завери се Хектор стари,
Да се свети,
За пацовом већ три дана
Ваздан лети.

А' данаске неки чудан
Клопот зачу,
У пб дана, под огњиштем,
У бакрачу.

Да л' је пацов? Прикраде се,
Опази га, —
Препречи му натраг пута,
Ухвати га.

Па га онда одмах носи
Господару,
Да покаже нову хитрост,
Верност стару.

НАШ БЕЛОТА.

Наш Белота воли носит'
Штап у усти',

Носи, носи, и никад га
Не упусти.

Тако иде неуморан
Свуд за госом,
А штап носи с неком диком,
Са поносом.

Тад не тражи ни да једе,
Ни да пије,
Чисто видниш, како мисли:
Дужност ми је.

Лепо ј' видет' рад савестан
И у скота,
А такав је, откако је,
Наш Белота.

Ко год не зна, шта је дужност
Дужност света,
Нека дође, да научи
Од тог псета.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΡΝΗΣ

V.

ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

ИГРА И ПОСАО.

Игра.

За нас двоје, — ја сам чула, —
Веле људи умни:
Треба да смо сложни,
Да смо споразумни.

Посао.

Тако, — то ће добро бити!
Ми ћемо се погодити.
Али само признат' мораш,
Што признају сви:
Ја долазим *први*,
Па *тек онда ти*.

* * *

Тебе је речи чула девојчица млада,
Наумила ј' тврдо, да се тако влада;
Обављала ј' прво, што дужност захтева,
Понда ј' мила, где се игра, скаче, пева,
Па је увек здрава и весела била.
Угледајте с' на њу, децо моја мила!

БАЦИМА

на почетку школске године.

Одмора је било
Хвала Богу доста,
И од кожне лопте
Само вуна оста.

Лопту, чигру ма'ни,
Змај и стрелу бацн,
Купите се опет
Око школе, ђаци.

Знам, да ћете бити
И вредни и орни, —
А и како не би,
Овако одморни!

БАЧЕ ПОЛЕТАРЧЕ.

Кад у јутру звоно звони:
Хајд'те, ђаци, време ј' школи!
Мали Ђока сузе рони,
Мали Ђока мајку моли:

„У школу бих мајко мила,
Сви су други отрчали!“
А мајка му лепо збори:
„Немој, сине, још си мали!“

Ал бадава, Ђока мали,
Мале своје руке шири,
Жеља му је школу видет',
Макар само да завири.

А мајка се тихо смеши:
„Е па добро, а ти ходи!“
Од радости Ђока скаче,
— У школу га мати води.

Пуна ј' школа добрих ђака,
А Ђока се јавља свима,
Учитељу руку љуби,
Учитељ га лепо прима.

Сад у школу иде Ђока,
Ал' у школи само сеци,
Само слуша, само пазн,
Само мотри, само гледи.

Нема табле, ни писаљке,
Још је мали за те ствари;
Око њега прави ђаци,
— А он само полетари.

Па у себи једнак' мисли:
Да л' ће скоро Бог му дати,
Да дорасте, па да почне
Читат', писат', рачунати!

УЧИМО СЕ.

Учимо се, време нам је,
У младости све се мили,
Свако семе даће плода.
Кад будемо остарили.

Пропустимо л' ове дане,
Остаћемо духом гњили;
Кајање ће бити горко,
Кад будемо остарили.

Трудимо се сада бити
Телом крепки, духом чили,
То ће бити и тад наше,
Кад будемо остарили.

РАД.

Рад је сваком дужност прека,
А не служи на срам ничи;
Сиромах се њиме храни,
А богат се њиме дичи.

Једни раде умом, духом,
Други снагом својих шака.
— Више с' шује вредан шегрт,
Нег стотина лених ђака.

ЧИГРА И ДЕЦА.

Наша чигра	Наша душа
Лепо игра,	Речи служба.
Ситно везе,	Реците нам:
Право стоји,	То је добро,
Јер се боји;	Реците нам:
У ње није	То је здраво,
Божја душа,	Ићи ћемо
Она само	Увек лепо,
Бич наш слуша.	Стојаћемо
Ал' ми, деца,	Увек право.
Боље знамо,	
Јер ми бича	
Не требамо.	

СТАРИ ЛЕЧНИЧКИ САВЕТ.

Запамтите, децо,
Овај савет стари:
*Чизма главу чува,
Шубара је квари.*

(То јест, кад је зима,
Држи топло ноге!
Глава више страда
Од топлоте многе.)

ЧУЈМО. ШТА НАМ ВЕЛИ ПЕТАО!

Знате л', децо, зашт' сам
Тако лак и прав?
Знате л' зашт' сам увек
Весѓ, чо, здрав?

Зашт' и у старости
Ја изгледам млад?
Ја не једем више
Нег што ниште глад.

Ја не једем јело
Ни ледно ни врело;

Прса пупчим, ширим,
А не стежем тело.

Ја не волим собна
Ни кавезна мрака,
Већ свежа ваздуха
И чистога зрака.

Рано лежем, нећу
Ноћу да зајавам;
И никад ме сунце није
Затекло, да спавам.

ПРЕКОМЕРНОСТ.

Кап би једна млека
Муви доста била;
У њојзи се никад
Не би удавила.

Ал лакоме муве
Најрадије суну
У море од млека,
У музлицу пуну.

Ти, што немаш мере
У свом младом веку,
Гледни муву, што се
Удави у млеку.

Да и млеко шкоди,
Ко би рећи могô?! —
Ал отров је, веруј,
Све, што год је много.

УМЕРЕНОСТ И ЧИСТОЋА.

Болест уђе у кућу,
Да с' и не опажа.
Умереност, чистоћа
Најбоља су стража.

СТРАШЉИВИЦА.

Ко се боји сам у соби,
То је рђав знак,
Кога плаши помрчина,
Или празан мрак,

Ко верује у вештице,
Леп ми је то ђак!
Тај ми неће никад бити
Србин, ни јунак.

ИЗ КЊИГЕ ЖИВОТА.

Срећа срећне брзо
У мекуштво бацп,
У борби се само
Познају јунаци.

ПРАВИ ЈУНАК.

Ко је јунак прави?
Казаћу вам сада:
Који, кад год треба,
Сам себе савлада.

ИСТИНА.

Истина је јунак,
Држи се кò стена,

И кад на њу зине хала,
И кад мислиш, да је пала,
Победа је њена.

ЛАЖ.

Да је плитко дно у лажи,
То већ свако зна.
Ја бих о њој друго рекó:
Да и нема дна.

Јер коме се год у њојзи
Купат' допадне,
Данас, сутра, прекосутра
У њој пропадне.

ЛАНОМИСЛЕНО ОБЕЋАЊЕ.

Ако неком што обећаш
И покренеш наџ у њему,
Сунцем си га обасјао;
Ако слажеш, превариш га,
Више с' узó, но што б' дао.

ОВАНО ЈЕ НАЈПРАВИЈЕ.

Свако нек се кори,
Како криво твори.
Свако нек се штује,
Како заслужује.

КЛЕТВА.

Само се чувај ружних дела,
Али никог немој клети,
Јербо клетва никад неће
Благослов донети.

БЛАГОСЛОВЕНЕ СТОПЕ.

Кад притисне зима љута,
Кад попадне снег и иње.
Нема стазе, нема пута
Колибама сиротиње.

Ал' кад ипак нађеш трага,
Да је овде било кога,
Свака стопа вреди блага,
Вреди блага небеснога.

Само ј' срце могло маћи
И покренут' стопе ове;
А срце ће срца наћи,
Добра дела благослове.

У СПОМЕНИЦУ.

Нека ти је у животу
Понајвећа дика,
Када дигнеш до врлине
Каквога грешника.

СРЕЋА.

Срећа радо долази,
Кад највећма страдаш.
Срећа уме доћи,
Кад јој се не надаш.

Не треба је молити
Ни за скуте вући,
Ојда се баш омакне, —
А човек се пружи.

Али ваља знати,
У том мудрост лежи,

Ваља знати откуда
Права срећа бежи.

Где се лаж настанн,
Поштење посрне,
Где слога не цвета,
Ту срећа не сврне.

Где пакост овлада,
Где правда задрема,
Где се подлост шири,
Срећи места нема.

Где су људи лени,
Где брат брата гони,
Од оте се куће
Срећа увек клони.

Где се за свој народ
Не мари, не ата,
Ту су лепој срећи
Забрављена врата.

СТИХОВИ ЗА ДОПУЊАВАЊЕ.

1.

Ни бриге нас, што снег веје,
Топла пећ нас лено,
Јест, тако је топло свима

Где за огрев дрва . . . ,
Ал' ко нема, зло се пати,
Па ми ћемо њима

*

За патнике ваља да се постарамо,
Бог је нама дао, да и другом

2.

Мали Пера јуче
У прашину сео,
Кад је после устô
Тур му био

Кад то виде деда,
Он се за прут ма̑ши,
А знате ли зашто?
Да му тур

? ? ?

Речи	наћи	многом с'	ал' је
ових	може	чини	ипак
смисô	свако,	тешко,	лако.

Хајде, да видим, који је од вас
момак, да ми ово како треба прочита!

РАЧУНЦИЈАМА.

Имала је Милица дваест и пет орâ,
Ако све то поједе, разболет' се мора.

Милица је умерена, добра и ваљана,
Где би она појела све орахе сама!

Пет је дала брату свом, пет је сестри
[дала,
Пет је дала просјаку, — сви јој рекли:
[Хвала!

Пет је сама појела, доста јој је било,
А сад, што је остало, метла је у крило.
То ће дати ономе, ко рачунат' знаде,
Израчунат' колико још орâ имаде.

Трч'те амо, рачунџије, Јово, Војо, Лако,
Рец'те, кол'ко ј' остало, лио или тако?

ЗАГОНЕТНЕ.

1.

Чекај, чекај, мали, — де овамо ходи,
Па ако си момак, ово ми погоди:

Реци, кол'ко има на човеку глава?
Кол'ко има крила у голуба твога?

Кол'ко има листа детелина трава?
А у коња вранца кол'ко има нога?
Колико прстију има твоја шака?
Кол'ко има у Дунаву рака?
А на жаби кол'ко има длака?

2.

Ја сам нешто здраво бело,
И пиће сам, а и јело.
Знам да неће никог бити,
Ко ме неће погодити;

И баш зато морам рећи:
Нека ћуте они већи,
То је здраво лако за њи',
Погађајте ви, најмањи.

3.

Ја сам нека трава.
Зар ме виђо ниси?
Прва пола мог имена,
Мој малешко, ти си.

4.

С *P* ме тражи, где су пчеле,
Са *B* требама људе смеле,

С *Н* сам тица јаких ногу,
А са *Л* ти светлит' могу.

5

Знам ја једну лопту,
Знаш је и ти, ђаче.
Кад удариш о земљу,
Неће да одскаче.
Ако хоћеш да је дуже
Подржиш у руци,

А ти онда рукавице
На руку навуци.
Та је лопта бела,
Као шећер да је.
Нит' је кожа, нит' је чоха,
Даклем, — од чега је?

6.

Пред тобом лежи поље,
Сасвим је беле боје,
И чека црну кишу
Из десне руке твоје.

7.

Од малог сам прста тањи,
Од дан до дан бивам мањи.

Тело ми је црвено,
Срце црно, камено.

Ја сам оно ђаку,
Што је плуг тежаку.

8.

Две су речи, браћо моја,
Свака ј' од њих од три слова,
Чим се једна сврши,
Таки друга дође,
Прва с' опет јави,
Тек што друга прође.
Једна другу прати,
Једна другу чека,
И то тако бива
Од века до века
„Ради, ради, ради!“
Прва реч нам збори,
А друга нам вели:
„Одмор' се, одмори!“

САДРЖИНА.

I.

БОГ, РОД И ДОМ.

	Страна
1. Молитва наше мале Данице	3
2. Анђео	8
3. Анђео бранитељ	8
4. Звезда јато	10
5. Цвеће	11
6. То је Божја воља	11
7. Лабуд и лабудићи	13
8. Кућница — слободица	13
9. Имам	14
10. Лепа имена	15
11. Одговор мојој сестри Видосави	16
12. Дед и унук	16

II.

ПРИРОДА.

1. Свет	21
2. Зима бежи	21
3. Први дани пролећа	22
4. Пролеће	23
5. Пролетња песма	24
6. Виспбаба	24
7. У врт!	25
8. Хајд' у шуму!	26
9. Цвет и мед	27
10. Царић	28
11. Вивак	29
12. Чворак	30
13. У јесен	32
14. Збогом роде	32
15. Зима	33

III.

ДЕЧЈИ ЖИВОТ.

	Страна
1. Ево наших ласта!	37
2. Имам чигру шарену...	37
3. Лепа новина.	39
4. Мали див	39
5. Буба мара	40
6. Дете и лептир	41
7. Гојко у лову.	42
8. Дете говори пужу	43
9. Обећање лудом радовање	44
10. Анка и живина	46
11. Ранко и гуска	47
12. Петлов погреб	48
13. Разговор	48
14. Аца гушчар	49
15. Мали гушчар Штова	50
16. Пакосник	51
17. Мала берба	52
18. Пајки зебу прсти	53
19. Освануо снег	54
20. Тице на прозору	55
21. Снешко Велић	57
22. Ево шта је Васко декламовао	58
23. Ој дечија радовања!	59
24. Честитка мале Лилке оцу на крсно име	60
25. Њему ј' благо, што је њему драго	60
26. Мали Брата	61
27. Грозан случај	62
28. Несрећа се догодила	63
29. Лутак со жени	64
30. Две леиштинe	65
31. Позив у комедију	66
32. Тица у кавезу	68
33. Разговор с мачетом.	69
34. Мачка чисменка	69
35. Лежи чедо	70

	Страна
36. Срда	71
37. Материна маза	72
38. Има ли што страшније на свету?	73
39. Коњаник	74
40. Посекла прст	75
41. Себични Миливој	76
42. И погоди	76
43. Мали Јова	78
44. Зашто? Зато	79
45. Брацин рачун	80
46. У „бувари“	82

IV.

ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ.

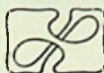
1. Незналице, лењивице	87
2. Три пилога и паук	87
3. Пиле и лија	88
4. Миш код ловке	89
5. Туга и жалост једнога миша	90
6. Крмача и прасици	91
7. Маче	92
8. Четири мачке	92
9. Честитка једне мачке своме господару	93
10. Мачка пред књигом	94
11. Добро јутро, цицане на крову!	95
12. Марко у скрипу	95
13. Мачак иде мишу у сватове	98
14. Не трпи брњицу	99
15. Никад мира	100
16. Укобаше га	101
17. Наш Белота	112

V.

ШКОЛА И ПОУКА.

1. Игра и посао	107
2. Ђацима	108

	Страна.
3. Баче полетарче	108
4. Учимо се	110
5. Рад	111
6. Чигра и деца	111
7. Стари лечнички савет	112
8. Чујмо шта нам вели петао!	112
9. Прекомерност	113
10. Умереност и чистоћа	114
11. Страшљивица	114
13. Из књиге живота	115
14. Прави јунак	115
15. Истина	115
16. Лаж	116
17. Лакомислено обећање	116
18. Овако је најправље	117
19. Клетва	117
20. Благословене стопе	117
21. У споменицу	118
22. Срећа	118
23. Стихови за допуњавање	119
24. ? ? ?	120
25. Рачунцијама	121
27. Загонетке	121

Азбучни преглед песама

	Стр.		Стр.
Аићео	8	Зима	31
Аићео бранитељ	8	Зима бежи	23
Анка и жавина	46		
Аца гушчар	49	Игра и посао	105
5 Благословене стене	117	Из књиге живота	115
Болно чедо	70	30 Има ли што страпшије	
Брацан рачун	80	на свету	73
Буба мара	40	Имам	14
		Имам чигру шарену	37
Вивак	29	И погоди	76
10 Висбаба	24	Истина	115
Гојко у лону	42	35 Клетна	117
Грозан случај	62	Коњаник	74
		Крмача и прасци	91
Две лонитине	65	Кућница — слободница	13
Дед и унук	16	Лабуд и лабудићи	13
15 Дете говори пужу	43	40 Лаж	116
Дете и лентир	41	Лакомислено обећање	116
Добро јутро цицане на		Лепа имена	15
крону	95	Лепа новина	39
		Лутак со жени	64
Ђацима на почетку			
школске године	108	45 Мала бербa	52
Ђаче полетарче	108	Мали брата	61
		Мали див	39
20 Ено наших ласта	37	Мали гушчар Штева	50
Ено шта је Вељко де-		Мали Јона	78
кламовао	58	50 Марко у шкрпину	95
		Матерана маза	72
Загонетко (1 - 8)	122	Мачак иде мишу у сва-	
Зашто? — Зато	79	тоне	98
Збогом роде	32	Маче	91
25 Звезда јато	10	Мачка пред књигом	94

	Стр.		Стр.
55	Мачка чвстменка	69	Снешко Бетић
	Миш код ловке	89	Орда
	Молитва наше мале Данице	35	Срећа
	Наш Белота	102	Стари лечилнички савет
	Незналице, ленилице	87	90 Стихови за допуњавање
60	Несрећа се догодила	63	Страшљивица
	Не трип брњицу	99	Тига у кавезу
	Никад мира	100	Тиге на прозору
	Њему ј' благо, што је њему драго	60	То је Божја воља
	Обећање лудом радовање	44	95 Три пилета и паук
65	Овако је најпранје	117	Туга и жалост једнога миша
	Одговор мојој сестри Вијосави	17	У „бувару“
	Ој деција радовања	59	У врт
	Освануо снег	54	Укебаше га
	Пакосник	51	100 У јесен
70	Петлов погреб	48	Умереност и чистоћа
	Пиле и лија	88	У споменцу
	Позив у комедију	66	Учимо се
	Посекла прст	75	Хајд' у шуму
	Прав јунак	115	105 Цајки зебу прсти
75	Први дан пролећа	22	Царић
	Прекомерност	113	Цвет и мед
	Пролетња песма	24	Цвеће
	Пролеће	23	Честитка једној мачке
	Рад	111	110 Честитка малој Лилке
80	Разговор	48	Чворак
	Разговор с мачетом	69	Четири мачке
	Ранко и гуска	47	Чигра и деца
	Рачуницама	121	Чујмо, шта нам вели петао
	Свет	12	115 ? ? ?
85	Себични Миливој	76	

Цена је књизи 20 пот.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
"РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ"

CO 821.163.41-1

ЈОВАНОВИЋ-ЗМАЈ Ј.

Српчади свој и свуда

ЈЕСКОВАЦ

000016369

COBISS